

За деменцијата

Овој лист за помош е за деменција и некои од нејзините најчести форми. Ги опишува раните симптоми и важноста да се разговара со лекар за да се испитаат какви било промени во меморијата, размислувањето или однесувањето.

- Деменцијата опишува збир на симптоми предизвикани од нарушувања кои влијаат на мозокот. Таа не е една специфична болест.
- Деменцијата може да влијае на размислувањето, меморијата и однесувањето. Работата на мозокот е доволно засегната за да се меша во нечиј нормален социјален или работен живот.
- Нема двајца луѓе кои што ја доживуваат деменцијата на ист начин.
- Неопходно е да се добие медицинска дијагноза кога првпат ќе се појават симптомите.
- Луѓето често водат активен и исполнет живот многу години по нивната дијагноза.

Знаци и симптоми на деменција

Раните знаци на деменција можат да бидат суптилни и можеби не се веднаш очигледни.

Вообичаените симптоми вклучуваат:

- губење на меморија
- промени во способностите за планирање и решавање проблеми
- тешкотии при извршување на секојдневни работи
- збунетост во врска со времето или местото
- проблеми со разбирање на она што го гледаме (предмети, луѓе) и растојанија, длабочина и простор во нашата околина
- тешкотии со говорот, пишувањето или разбирањето
- затурање на предмети и губење на способноста да се вратите назад по истите стапки

- намалено или слабо расудување
- повлекување од работа или социјални активности
- промени на расположението и карактерот.

Дијагностицирање на деменција

Голем број состојби предизвикуваат симптоми слични на деменција. Тие често може да се третираат. Тие вклучуваат некои недостатоци на витамини и хормони, депресија, ефекти на лекови, инфекции и тумори на мозокот.

Неопходно е да разговарате со вашиот лекар кога првпат ќе се појават симптомите. Ако се чувствувате удобно, земете роднина или пријател со вас.

Ако симптомите се предизвикани од деменција, раната дијагноза значи ран пристап до поддршка, информации и, доколку постојат, до лекови.

Ако симптомите не се предизвикани од деменција, раната дијагноза ќе биде корисна за лекување на други состојби.

Кој добива деменција

Деменцијата може да се случи секому, но ризикот се зголемува со возраста.

Тоа зависи од комбинацијата на возраст, гени, здравје и начин на живот.

- На возраст над 65 години, деменцијата погодува речиси едно лице од 10.
- На возраст над 85 години, деменција погодува три лица од 10.
- Луѓето на возраст под 65 години може да развијат деменција (наречена „деменција со поран почеток“), но таа е поретка.
- Деменцијата понекогаш може да биде наследна, но тоа е многу ретко.

Деменцијата не е нормален дел од стареењето.

Што предизвикува деменција

Многу различни состојби можат да предизвикаат деменција. Во повеќето случаи, зошто луѓето развиваат деменција е непознато.

Вообичаени форми на деменција

Алцхајмерова болест

Алцхајмеровата болест е најчеста форма на деменција. Оваа состојба ги нарушува мозочните неврони. Таа влијае на тоа како тие работат и комуницираат едни со други. Намалувањето на важните хемикалии спречува пораките да патуваат нормално низ мозокот. Предизвикува постепено опаѓање на когнитивните способности (кога нечие размислување е засегнато), често почнувајќи со губење на меморијата и напредува до промени во размислувањето и однесувањето.

Васкуларна деменција

Васкуларната деменција се јавува кога снабдувањето со крв во мозокот е намалено, што предизвикува смрт на клетките. Ова може да биде резултат на еден голем мозочен удар, неколку помали удари или васкуларна болест во малите крвни садови длабоко во мозокот. Симптомите варираат во зависност од локацијата и големината на оштетувањето на мозокот. Тоа може да влијае на една или неколку специфични когнитивни функции.

Заболување на Lewy тела (Lewy body disease)

Кај болеста на Lewy тела, ситни структури наречени Lewy тела, може да се видат во мозочните клетки кои умираат. Протеините во овие структури го нарушуваат начинот на кој што функционира мозокот, предизвикувајќи промени во движењето, размислувањето и однесувањето. Болеста на Lewy тела, се смета за спектрална болест. Состојбата при спектралната болест е деменција со Lewy тела, Паркинсонова болест и деменција од Паркинсонова болест.

Фронтотемпорална деменција

Фронтотемпоралната деменција предизвикува прогресивно оштетување на еден или на двата фронтални или темпорални лобуси на мозокот. Симптомите зависат од тоа кои области на мозокот се оштетени. Раните симптоми кои го зафаќаат фронталниот лобус често се симптоми на однесување и промени на личноста. Раните симптоми кои влијаат на темпоралниот лобус вклучуваат промени во јазичните вештини (говор и разбирање).

Меморијата често останува непроменета, особено во раните фази на состојбата. Фронтотемпоралната деменција почесто се дијагностицира кај луѓе на возраст под 65 години.

Барање поддршка

Деменцијата е прогресивна. Симптомите често започнуваат бавно и постепено се влошуваат со текот на времето.

Не постои познат лек за деменција. Постојат здравствени работници, лекови и други терапии кои можат да помогнат при некои симптоми и да ве поддржат да се грижите за вашето здравје и благосостојба.

Поддршката е од витално значење за луѓето кои живеат со деменција. Помошта на семејствата, пријателите и старателите може да направи позитивна разлика во управувањето со состојбата и доброто живеење.

Дополнително читање и ресурси

- **Листови за помош за вообичаените форми на деменција**
Посетете ја веб-страницата: dementia.org.au/help-sheets
- **Библиотечна услуга на Деменција Австралија (Dementia Australia)**
Посетете ја веб-страницата: dementia.org.au/library
- **Услуги и програми за поддршка на Dementia Australia**
Посетете ја веб-страницата: dementia.org.au/support
- **Образование на Деменција на Австралија (Dementia Australia)**
Посетете ја веб-страницата: dementia.org.au/education

Понатамошни информации

Деменција на Австралија (Dementia Australia) нуди поддршка, информации, образование и советување.

**Национална линија за помош за деменција
(National Dementia Helpline): 1800 100 500**

За јазична помош: 131 450

Посетете ја нашата веб-страница: dementia.org.au